

Lausunto 10.4.2017

VIITE: STM010:00/2015

LAUSUNTO VALTAKUNNALLISISTA LÄÄKINNÄLLISEN KUNTOUTUKSEN APUVÄLINEIDEN LUOVUTUSPERUSTEISTA –OPAS APUVÄLINETYÖTÄ TEKEVILLE AMMATTILAISILLE JA OHJEITA ASIAKKAILLE (Joulukuu 2016, Versio 1.0 Jasu Fors)

Yleiskommentit

Kiitämme mahdollisuudesta lausua kommenttimme Valtakunnallisista lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutusperusteista, Versio 1.0.

Kommunikoinnin apuvälineiden luovutusperusteet on kirjattu erityisesti kommunikoinnin osa-alueilta jäsentyneesti ja selkeästi huomioiden asiakkaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Haluamme kuitenkin esittää muutamia korjauksia ja kommentteja luovutusperusteisiin. Näissä on huomioitu myös Tikoteekki-verkoston henkilöstön näkemyksiä luovutusperusteisiin.

Esitämme, että työryhmä harkitsee vakavasti lukiapuvälineiden liittämistä osaksi kommunikoinnin apuvälineitä ja lääkinällistä kuntoutusta.

Kirjoittaminen ja lukeminen ovat osa viestintää ja kommunikointia. Jo nyt henkilölle, joka esimerkiksi etenevän neurologisen sairauden myötä menettää kyvyn puhua, luovutetaan kommunikoinnin apuvälineeksi tietokone, kirjoitusohjelma, puhesynteesiohjelma ja sanaennustusohjelma. Tai henkilölle, joka ei pysty vaikeiden motoristen haasteiden vuoksi kirjoittamaan perinteisellä näppäimistöllä, luovutetaan katseohjauksella tms. toimiva tietokone ja kirjoitusohjelma kommunikointia varten. Edellä mainituista apuvälineistä hyötyvät myös vaikean lukivaikeuden omaavat henkilöt. Lukivaikeudet, kuten muutkin kommunikoinnin vaikeudet, syrjäyttävät, jos henkilö ei saa viestintään tukea ja apuvälineitä. Lukivaikeuksia on mahdollista kompensoida tehokkaasti teknisten apuvälineiden avulla mm. puhesynteesi- ja sanaennustusohjelmilla sekä lukuskannerilla.

Yksityiskohtaiset korjausehdotukset luokitusosaan

Seuraavissa kommentteissa / korjausehdotuksissa ISOILLA KIRJAIMILLA on huomioitu myös esittämämme näkemys, jonka mukaan lukiapuvälineet tulisi olla osa kommunikoinnin apuvälineitä ja lääkinällistä kuntoutusta.

22 KOMMUNIKOINNIN, TIEDONSAANNIN JA TIEDONVÄLITYKSEN APUVÄLINEET

22 18 03 Nauhoitus ja kuuntelulaitteet (s. 79)

Digitaalinen sanelin voidaan luovuttaa muistiinpanojen tekemistä varten näkövammaiselle tai asiakkaalle, joka ei voi kirjoittaa vaikeiden motoristen toimintakyvyn rajoitteiden **TAI VAIKEAN LUKIVAIKEUDEN VUOKSI**.

22 21 LÄHIKOMMUNIKOINNIN VÄLINEET (s. 80)

3. KAPPALE, 3 LAUSE:

Sitoutuminen tarkoittaa sitä, että asiakkaan lähipiiristä tulee löytyä tukihenkilö, joka opettelee kommunikoinnin apuvälineen käytön ja huolehtii sen toimivuudesta, **SUPPEISTA** päivityksistä sekä tarvittavista yhteydenotoista apuvälineen luovuttaneeseen yksikköön.

22 33 TIETOKONEET JA PÄÄTELAITTEET (s. 86)

Tietokone lisälaitteineen ja ohjelmistoineen voi mahdollistaa kommunikoinnin, lukemisen, kirjoittamisen ja tiedon hankinnan puhe-, näkö-, **LUKI**-, liikunta -tai monivammaiselle asiakkaalle, jolle se muuten ei ole mahdollista. Tietokoneen käyttöön voi liittyä liittyy erikoisohjaimen valinta. Tietokoneen hankinta mitoitetaan (koneen tyyppi, kapasiteetti, lisävarusteet, kommunikointiohjelma) siten, että kommunikointi sen avulla onnistuu. Tietokonetta ei hankita pelkästään kommunikoinnin kuntoutuksellisiin tarpeisiin.

22 39 12 02 Ruudunlukuohjelmat (s. 87)

MUUTOS Ruudunlukuohjelmien alla olevaan kappaleeseen:

Tietokone voidaan luovuttaa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä silloin, kun henkilö ei vammaan tai sairauden **TAI VAIKEAN LUKIVAIKEUDEN** vuoksi pysty kommunikoimaan puheella **TAI KIRJOITTAMAAN/LUKEMAAN RIITTÄVÄN SUJUVASTI ILMAN APUVÄLINEITÄ**. Tietokoneen hankinnan edellytyksenä kommunikaatioapuvälineeksi on, että kommunikointi onnistuu jollakin puhetta tukevalla tai korvaavalla kommunikointimenetelmällä tai kirjoittamalla

Helsingissä 10.4.2017

Eija Roisko
Tikoteekin kehittämisspällikkö
Kehitysvammaliitto ry / Tikoteekki
p. 040 590 3801
eija.roisko@kvl.fi
www.tikoteekki.fi
www.tikoteekkiverkosto.fi